

Η ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

(Συνέχεια)

Συνέχεια του παρὰ Bossuet ἐγκωμίου τῶν Αἰ-
γυπτίων.

« Οἱ Νόμοι τῶν Αἰγυπτίων » ἦσαν ἅπλοϊ, δίκαιοι
« καὶ συντελεστικοὶ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς μεταξὺ
« τῶν πολιτῶν ἀγάπης καὶ ἐνότητος. Ὅστις ἤδυνάτο
« νὰ σώσῃ ἄνθρωπον κινδυνεύοντα ἢ ὑπ' ἄλλου προ-
« σβαλλόμενον καὶ δὲν τὸ ἐπραττεν, ὑπεβάλλετο μετ'
« αὐστηρότητος εἰς τὴν ποινὴν ὑπεβάλλοντο οἱ δολο-
« φόνοι. Ἐν ἣ δὲ περιπτώσει δὲν ἤδυνάτο τις νὰ βο-
« ῇ τῇ τὸν κινδυνεύοντα ἐξ ἄλλου ἢ προσβαλλό-
« μενον, ὧφειλα τοῦλάχιστον νὰ καταγγείλῃ τὸν προσ-
« βάλλοντα· ἄλλως καὶ πάλιν παραδειγματικὴ τιμω-
« ρία ἀνέμενεν αὐτόν.

« Τοιοῦτο τρόπον οἱ πολῖται ὑπεβάλλοντο ὑπὸ τὴν
« φύλαξιν καὶ ἐποπτεῖαν οἱ μὲν τῶν δέ, ἅπαν δὲ τὸ
« σῶμα τοῦ Κράτους ἦτο ἡνωμένον ἐναντίον τῶν κα-
« κοποιῶν ἢ τῶν κακοβούλων.

« Εἰς οὐδένα ἐπετρέπετο νὰ μὲνῃ ἀνωφελὴς καὶ
« ἄχρηστος εἰς τὸ Κράτος. Ὁ Νόμος ὥριζεν ἐκάστῳ
« τὸ ἐπάγγελμα, ὅπερ ἐξηκολούθει μεταδιδαζόμενον
« ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱὸν διαδοχικῶς.

« Οὐδεὶς δίκαιοι οὐτὸ νὰ μετέρχεται δύο. ταῦτο-
« χρώως ἐπαγγέλματα, ἀλλ' οὐδὲ νὰ μεταλλάσῃ
« ἐπάγγελμα κατὰ βούλησιν, καθόσον ὅλα τὰ ἐπαγ-
« γέλματα ἦσαν τιμῆς ἀξία ἀπέναντι τοῦ Κράτους.
« Καὶ ὑπῆρχον μὲν βεβαίως ἐν τῇ τοῦ Κράτους δι-
« οικήσει οἱ διακεκριμένοι, οἱ ἀνώτεροι λεγόμενοι ὑ-
« πάλληλοι ἢ λειτουργοὶ οἵτινες εἶχον ἐν τῷ σώματι
« τοῦ Κράτους ὑπέροχον τινὰ ἀξίαν εἶαν ἐν τῷ σώ-
« ματι τοῦ ἀνθρώπου ἔχουσιν οἱ ὀφθαλμοί. Ἄλλ'
« οὐδέποτε πρὸς τὴν λάμπιν καὶ τὸ μεγαλεῖον τούτων
« παρεωρῶντο ἢ κατεφρονοῦντο οἱ κατώτεροι, καὶ
« αὐτοὶ οἱ ἔσχατοι ἀκριβῶς ὡς ἐν τῷ σώματι τοῦ ἀν-
«θρώπου οὐδέλως περιφρονήτα λογίζονται τὰ κα-
« τώτερα μέλη ἢ καὶ αὐτοὶ οἱ πόδες.

« Οἱ ἱερεῖς ἐπὶ παραδειγματι καὶ οἱ στρατιωτικοὶ
« κατεῖχον, παρ' Αἰγυπτίοις θέσιν λίαν διακεκριμένην
« καὶ τιμῆς ἀπῆλουν μεγάλης, ἀλλὰ δὲν ἐστεροῦντο
« παντάπασιν ἐκτιμήσεως καὶ αὐτὰ τὰ ἔσχατα τῶν
« παρ' αὐτοῖς ἐπαγγελμάτων.

« Καὶ αὕτη μὲν ἦτο ἡ μόνη παρ' Αἰγυπτίοις βα-
« θμολογικὴ διάκρισις μεταξὺ τῶν διαφόρων τάξεων
« καὶ ἐπαγγελμάτων. Μία ἐν τούτοις ἐνασχόλησις
« ἦτο κοινὴ καὶ εἰς πάντας ἀνεξαίρετως ἐπιβαλλο-
« μένη, καὶ αὕτη ἦτο ἡ περὶ τὴν σπουδὴν τοῦ νό-
«μου καὶ τὴν μελέτην τῶν ἀφορῶντων τὴν θρησκεί-
«αν. Παντελὴς ἀγνοία τῶν ἀπαιτήσεων τῆς θρη-

« σκέας ἀφ' ἐνὸς καὶ τῶν στοιχειῶδων τοῦλάχιστον
« νομικῶν διατάξεων τῆς πολιτείας ἀφ' ἑτέρου εἰς οὐ-
« θένα καὶ δι' οὐδένα λόγον ἐπετρέπετο.

« Μεταξὺ ὅμως τῶν τόσων σοφῶν νόμων τῶν Αἰ-
« γυπτίων διεκρίνετο τὸ πνεῦμα τῆς νομοταγείας,
« τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο συμφώνως πρὸς ὃ πάντες ἀνε-
« ξαιρέτως οἱ Αἰγύπτιοι ἀνετρέφοντο εἰς τὸ νὰ τη-
« ρῶσι μετ' εὐλαθείας τοὺς νόμους τοῦ Κράτους καὶ
« μετ' ἀκριθείας νὰ φυλάττωσι τὰς διατάξεις τῆς
« πολιτείας.

« Καίνον τι καὶ παρεῖσεν ἔθος ἐν Αἰγύπτῳ ἡ-
« δύνατο νὰ θεωρηθῇ θαῦμα. Τὸ πᾶν ἐκεῖ μετὰ
« τοσούτῃ μηχανικῆς συστηματικότητος ἐλειτούργει!
« Ἡ δὲ ἀκρίβεια ἐν τῇ τηρήσει τῶν μικρῶν συνέ-
« τεινεν εἰς τὴν τηρήσιν καὶ τῶν μεγάλων πραγ-
« μάτων.

« Μία τῶν ἀξιολογωτέρων ἐπεινοιῶν τῶν Αἰγυπτί-
« ων πρὸς καθόσωσιν τρόπον τινὰ καὶ ἀπαράβατον
« διατήρησιν τῶν ἀρχαιοπαράδοτων ἐθίμων ἦτο ἡ πε-
« ριβολὴ αὐτῶν διὰ τινων θρησκευτικῶν τελε-
« τῶν αἵτινες, ὡς τοιαῦται, συνετέλουν εἰς τὴν βαθυ-
« τέραν ἐντύπωσιν αὐτῶν ἐν τῇ μνήμῃ καὶ τῷ πνεύ-
« ματι τῶν λαῶν. Ἐτηροῦντο δ' αἱ τελεταὶ αὐταὶ μετ'
« ἄκρας εὐλαθείας ὡς ἀποτέλεσμα προηγούμενης σκέ-
« ψεως καὶ ἐπισταμένης μελέτης, καὶ ἐτελοῦντο διὰ
« τοῦτο ἐν ἐπιγνώσει, οὕτως ὥστε, ὡς ἐκ τοῦ πάν-
« τοτε καὶ ἐν παντὶ σοβαροῦ χαρακτῆρος τῶν Αἰγυ-
« πτίων οὐδέποτε ἐκινδύνευον αἱ τελεταὶ αὐταὶ νὰ πε-
« ριπέσωσιν εἰς τὴν σημασίαν ἀπλῶν τύπων.

« Ἐν μόνον πρᾶγμα συναντᾷ τις παρ' Αἰγυπτίοις
« παράδοξόν πως εἶνα μὴ εἰπωμεν γελοῖον μετ' ὅλην
« τὴν ἐν πᾶσιν ἐμφαινόμενῃν σοβαρότητα τοῦ χαρα-
« κτῆρος αὐτῶν εἰς τὸ ν' ἀποθανάτισῃ ἐφ' ὅσον δύναται
« τὸ ὄνομα αὐτοῦ, παραδίδων αὐτὸ εἰς τὰς μεταγενε-
« στέρας γενεάς, ἀλλὰ πάντοτε, ἐννοεῖται, κατὰ τρό-
« πον μὴ ἐπισπώμενον τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐκτί-
« μῃσιν.

« Καὶ παρ' ὅλην ὅμως ταύτην τὴν γεγενεικευμέ-
« νην παρ' Αἰγυπτίοις τάσιν, πάλιν δὲν ἦτο ἀκολά-
« στως ἐλευθέρᾳ παρ' αὐτοῖς ἡ ἐξύμνησις παντός
« ἀνεξαίρετως καὶ ἀδιαφέρως νεκροῦ. Ἀλλὰ μόνον
« διὰ κυβερνητικοῦ διατάγματος προεκτεῖτο ἡ τιμὴ
« αὕτη»

* *

Τοῦτο περίπου τὸ ἐγκώμιον τοῦ Αἰγυπτίου λαοῦ
ἀνευρίσκομεν ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Bossuet «ἐπὶ τῆς Παγ-
κοσμίου Ἱστορίας» λόγῳ γραφέντῃ προδότης πρὸς
διδασκαλίαν τοῦ Μεγ. Δελφίνος καὶ Διαδόχου τοῦ
Βασιλ. Θρόνου τῆς Γαλλίας τοῦ ὁποῦ Δελφίνος ὁ
διάσχυμος οὗτος ἐκκλητικὸς ρήτωρ ὑψήρξε διδάσκαλος.

Βεβαίωτατα ὅμως ὁ Bossuet, προθέμενος εἶνα πα-
παράσχῃ εἰς τὸν ἐπίσημον καὶ ὑψηλὸν μαθητὴν αὐτοῦ,
τὰ ὑγιέστερα στοιχεῖα ἐκ τῆς ἱστορίας λαοῦ, διὰ μό-
νων τῶν ἰδίων αὐτοῦ δυνάμεων ἀνελθόντος εἰς τοσαύ-
την περιωπὴν ἡθικὴν καὶ ἐν τοσούτῃ θαυμασίῳ πο-
λιτειακῶν σύστημα ἐγκαινίσαντος, ἐκάλυψε πολλὰ

τρωτά μέρη τοῦ λαοῦ τούτου καί, εὐνόητως, πολλά κακῶς παρ' αὐτῷ κείμενα ἀπεσιώπησε.

Μᾶλλον ἐπισταμένη ἐντούτοις ἐξέτασις καί βαθυτέρα διερεύνησις τῶν κατὰ τὸν ἀληθῆ πολιτισμὸν τοῦ Αἰγυπτίου λαοῦ συμπληροῖ τὰ ὑπὸ τοῦ Βοσσοῦετου σκοπίμως ἀφεδέντα κενά. Καί ἀπέδῃ οὕτω, ἱστορικὸς ἀναμφισβήτητον ὅτι καί τὸ ἔθνος τῶν Αἰγυπτίων, μεθ' ὅλην τὴν κατὰ τὰλλα ὑπὲρ πολλὰ ἄλλα σύγχρονα αὐτῷ ἔθνη, ἡθικὴν ὑπεροχὴν, δὲν ἡδυνήθη ἐν τούτοις καί αὐτὸ νὰ μὴ περιπλεχθῇ ἐντὸς τῶν δύο κυριωτάτων καί μᾶλλον γιγαντιαίων ποδῶν τοῦ καθολικοῦ καί παγμοσμίου σχεδὸν ἐπεκτάσεως φοβεροῦ πολὺποδος, περὶ οὗ καί ἀνωτέρω ὠμιλήσαμεν, ἥτοι ἐν τῇ ποσεισμῷ καί τῇ δουλείᾳ, ἀπερ' ἐδέχθη καί τὸ ἔθνος τὸ Αἰγυπτιακὸν μὲ ὅλας αὐτῶν τὰς συνεπείας ἐκφανεῖσας ἰδίᾳ παρ' αὐτῷ ἐν τῇ διὰ θεδιασμένης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀποθείσεως ἀπαθανάτισει καί τῇ ἀνθρωπίνῃ σκληρότητι.

Εἰς οὐδένᾳ πράγματι ἐπιτρέπεται ν' ἀμφιδόλῃ περὶ τούτου μετὰ τὴν διὰ τῶν μεταγενεστέρων ἰδίᾳ ἀνακαλύψαν ἐπίχουσιν φωτὸς ἀπλήτοι ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς τῶν Αἰγυπτίων ἱστορίας: Ἀφούτου, δηλαδὴ, αἱ πυραμίδες, οἱ κολοσσαῖοι οὗτοι τάφοι τοὺς ὁποίους ἡ ἑπαρσις καί ἡ ματαιοδοξία τῶν Φαραὼ ἀνήγειρε πρὸς ἀπαθανάτισιν τούτων, καί οἱ ὅποιοι ἐστοίχισαν τὴν ζωὴν τοσοῦτων μυριάδων ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν αὐτῶν (1), ἀφότου — λέγομεν — αἱ πυραμίδες αὗται ἀπεκάλυψαν τῇ κόσμῳ τὰ κρύφια αὐτῶν, ἀφότου οἱ ἀρχαῖοι πάπυροι ἀνεκάλυψαν καί αἱ ἱερογλυφικαὶ λεγόμεναι ἐπιγραφαὶ ἐξηγήθησαν, εἰς οὐδένᾳ ἔκτοτε ἐπιτρέπεται ν' ἀμφισβητῇ ἢ ν' ἀμφιδόλῃ, ὅτι καί αὐτὸ τὸ τοσοῦτον ὑπέροχον ἐν τοῖς ἄλλοις Αἰγυπτιακῶν ἔθνος ἦτο ἐντούτοις σκληρὸν κατὰ βάρος καί ἀκόλαστον ὡς καί τὰ λοιπὰ ἔθνη τὰ πρὸ τοῦ χριστιανισμοῦ.

Καί πλὴν τῶν ἀνωτέρω, ἀρκεῖ νὰ ρίψωμεν ἐν βλέμμα ἐπὶ μίᾳ τῶν σελίδων τῆς Ἱερᾶς Βίβλου, τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἐκεῖ ἐνθα περιγράφεται ὁ διωγμὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων. Πάντες γνωρίζομεν πῶς ὁ Πατριάρχης Ἰακώβ μετὰ τῶν υἱῶν αὐτοῦ μεταφύγησεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐπὶ τῆς δυναστείας τῶν ποιμένων-βασιλέων, τῶν ἐκ σημαντικῆς φυλῆς καταγομένων κατακτητῶν τούτων τῆς Αἰγύπτου, πῶς ἐκδιωχθέντων κατόπιν τῶν εἰσβολῶν τούτων καί προσωρινῶν κατόχων τῆς Αἰγύπτου, ἡρξάντο ἔκτοτε χρονολογούμεναι αἱ περιπέτειαι, τὰ δεινοπαθήματα καί αἱ παντοῖαι κακώσεις τῶν Ἰσραηλιτῶν ὡς καταγομένων καί τούτων ἐκ τῆς αὐτῆς μὲ ἐκείνους φυλῆς. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἡ τεραστία τῶν Ἰσραηλιτῶν αὐξησις ἐνέβαλλεν εἰς φόβους τοὺς Αἰγυπτίους, ἐξήτουν οὗτοι διὰ παντὸς μέσου τὴν ἐξόντωσιν αὐτῶν ἢ τοῦλάχιστον τὴν παρακώλυσιν τοῦ ἐπὶ πλέον πολλαπλασιασμοῦ αὐτῶν.

Καί πρῶτον μὲν ἡρξάντο οἱ Αἰγύπτιοι (ὡς λέγει ἡ Γραφή: ἔξοδ. Α, 13, 14) «καταδυναστεύοντες τοὺς υἱούς Ἰσραὴλ καί κατοδυνῶντες τὴν ζωὴν ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς σκληροῖς καί ἐν γένει παντοιοτρόπως κακοῦντες καί καταπιέζοντες». Ὅτε δ' ἕτερος Φαραὼ ἀνέστη μετὰ τὸν προστάτην τοῦ Ἰωσήφ καί τοῦ γένους αὐτοῦ Βασιλεὺς Αἰγύπτου οὗτος, βλέπων ὅτι ἄλλως δὲν κατωρθοῦτο ὁ περιορισμὸς τῆς αὐξήσεως τῶν Ἑβραίων, ἐσοφίσθη σκληρὸν καί ἀπάνθρωπον μέσον πρὸς τοῦτο: Παρήγγειλεν εἰς τὰς μαῖας τῶν Ἑβραίων, ὡσάνκεις Ἑβραῖα τις ἐγέννα ἄρρεν νὰ ἐξαφανίζωσι τοῦτο διὰ παντοτρόπου, εἴτε εἰς τὸν ποταμὸν ρίπτουσαι εἴτε ἄλλως ἀποκτείνουσαι, παρὰδειγμα δὲ πρὸς ἀρκούντως μαρτυρεῖ — νομίζομεν — τὴν θηριώδη σκληρότητα τῶν ἄλλως τοσοῦτον καυχωμένων ἐπὶ τῇ πολιτισμῷ αὐτῶν Αἰγυπτίων.

Μή τις δὲ νομίσῃ ὅτι ταῦτα μόνῃ ἡ Γραφή ἀφηγεῖται. Εἰς βεβαιώσιν τούτων πληρεστάτην καί ἀναντίρρητον ἐπήλθον καί οἱ βραδύτερον ἀνακαλυφθέντες αἰγυπτιακοὶ πάπυροι ἐν οἷς ἐξελέσσετο ὡς ἐν ἀντιγράφῳ πιστῷ ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία, ἡ διατρέχουσα μαρτυροῦσα τὴν σκληρότητα τῶν Φαραὼ τῆς Αἰγύπτου καί ἐξ ὧν διαπιστῶται καί αὐτὴ ἔτι ἡ λεπτομερὴς ἐν τῇ Παλ. Διαθήκῃ ἀφήγησις τῶν περιπετειῶν τοῦ ὡς ἐγγὺς προσδοκώμενου ὡς λυτρωτοῦ τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ, Μωϋσέως ἥτοι τῆς ἐν τοῖς ὕδασι τοῦ ποταμοῦ ἀπορρύψεως αὐτοῦ, τῆς ἐκεῖθεν ἀνελκύσεως αὐτοῦ καί ἀνατροφῆς ὑπὸ τῆς θυγατρὸς τοῦ Φαραὼ καί τὰλλα.

* *

Οὐχὶ δὲ μόνον εἰς τὴν παλαιτάτην αὐτὴν ἱστορίαν τῆς Αἰγύπτου, εἰς τὴν τῶν Φαραὼ ἐποχὴν, ἀνευρίσκομεν τὸν χαρακτήρα τῆς σκληρότητος καί τῆς ἀπάνθρωπιᾶς. Πᾶσαι ἀνεξαιρέτως αἱ Δυναστεῖαι τῆς Αἰγύπτου διεκρίθησαν ἐπὶ ταύτῃ, μὴδ' αὐτῆς τῆς καθαρῶς ἐλληνικῆς δυναστείας τῶν Πτολεμαίων ἐξαιρουμένης. Ἐπὶ τῆς τῶν Λαγιδῶν μάλιστα δυναστείας ἡ κακία ὑπὸ τὰς διαφόρους αὐτῆς ἐκφάνσεις καί καὶ αὐτὸ τὸ ἐγκλημα ἔλαβον οὐχὶ μικρὰν προέκτασιν, οὕτως ὥστε αὐτὴ ἡ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου πόλις διετέλεσεν ἐπὶ πολὺ ἐστία ἡθικῆς διαφθορᾶς καί ἐκλύσεως, ἕως οὗ μετὰ τῆς Κλεοπάτρας, μίᾳ τῶν τελειότερων οὕτως εἰπεῖν προσωποποιήσεων τῆς ἀνθρωπικότητος, συνεξέλιπε καί ἡ δυναστεία αὕτη.

* *

Καί ἤδη, μετὰ τὴν σύντομον ταύτην ἡθικὴν ἀναθεώρησιν τῶν τριῶν μᾶλλον διαλαμφάντων ποτὲ ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ ἀνατολικῶν ἐθνῶν (Βαβυλωνιακοῦ, Περσικοῦ, καὶ Αἰγυπτιακοῦ) ὡς ἐπικνέλωμεν εἰς τὰ δύο ἐκεῖνα ἔθνη τὰ ὄντως κοσμοκρατήσαντα κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, τὸ μὲν διὰ πνευματικῆς, τὸ δὲ τῆς ὀλικῆς αὐτοῦ δυνάμεως, τὸ Ἑλληνικὸν-λέγομεν-καὶ τὸ Ῥωμαϊκόν, ὅπως διὰ διεξοδικωτέρας ἅμα καί βαθυτέρας ἐξεικονίσεως τῆς ἐσωτερικῆς ἐκείνου τούτων καταστάσεως, βεβαιώσωμεν ἐτι μᾶλλον τὸ ὑπὸ ἀνάπτου-

(1) Μόνον τῆς μεγάλης τοῦ Χέοπος πυραμίδος ἡ ἀποπεράτωσις ἐστοίχισε τὴν ζωὴν ἑκατὸν ὀκτὼ χιλιάδων ἀνδρῶν, ἐργασθέντων πρὸς κατασκευὴν αὐτῆς ἐπὶ 40 συναφεῇ ἔτη.

Ξιν θέμα, ἀποδείξωμεν τ. ἔ. ὅτι πράγματι καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ χρ(μ)ὸς ἐμελλεν ἄναλᾶθῃ τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ κόσμου, οὗτος εὗρίσκετο ἤδη εἰς τὸ ναδίρ τῆς ἡθικῆς αὐτοῦ καταπτώσεως, μὴδ' αὐτῶν τῶν προμνησθέντων ἐθνῶν ἐξαιρουμένων τῶν ἄλλως θεωρηθέντων ἀνέκαθεν ὡς τῶν κυριωτάτων παραγόντων τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ.

(Ἔπεται συνέχεια «περὶ Ἑλλάδος»)

Ἀρχιμ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ ΓΙΑΝΑΓΚΑΣ

ΠΕΡΙΕΡΓΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ

ΩΣ ΕΚ ΤΗΣ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

Η ΓΗ στρέφεται περὶ ἑαυτὴν εἰς 24 ὥρας καὶ συγχρόνως διατρέχει τὴν τροχίαν τῆς γύρω τοῦ ἡλίου εἰς ἓν ἔτος. Στρεφόμενη περὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς τὸν διερχόμενον διὰ τῶν πόλων σχηματίζει τὰς διαφόρους ὥρας τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός.

Ὅταν εἶναι μεσημβρία ἐν Ἀθήναις εἶναι ἤδη 1 μ.μ. εἰς 15 μοιρῶν ἀπόστασιν πρὸς ἀνατολὰς αὐτῶν, ἐν ᾧ εἶναι 11 π.μ. εἰσέτι εἰς 15 μοιρῶν ἀπόστασιν πρὸς δυσμὰς· ὅταν εἶναι μεσονύκτιον εἰς τοὺς ἀντίποδας εἶναι 2, 3, 4 μ.μ. ἐπὶ τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης, 10, 9, 8, π.μ. ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὠκεανῷ. Τηλεγράφημα πεμπόμενον τὴν μεσημβρίαν ἐκ Παρισίων φθάνει εἰς Νέαν Ὑόρκην περὶ τὴν 4 ἢ 5 ὥραν τῆς πρωῆς, ὥστε ἔχει ὁ Ἀμερικανὸς ἔμπορος δλόκληρον τὴν ἡμέραν εἰς τὴν διάθεσίν του διὰ τὰς ἐργασίας του, ἐν ᾧ ἐν Παρισίοις ἡ ἡμέρα κλίνει πρὸς τὸ τέρμα αὐτῆς. Τοῦτο βεβαίως εὐκολύνει τὰς ἐργασίας διότι δύναται τις νὰ τὰς ἐκτελέσῃ τὴν αὐτὴν ἡμέραν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν ταῖς Ἰνδίαις ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ἀγγλίαν. Οἱ ἐν ταῖς Ἰνδίαις ἔμποροι δύνανται νὰ κάμωσι τὰς παραγγελίας των διὰ τὸ χρηματιστήριον τὸ ἀπόγευμα, αἱ ὁποῖαι ἐν Λονδίνῳ θὰ γίνωσι τὴν πρωτὴν τῆς ἰδίας ἡμέρας τοῦ τηλεγραφήματος.

Ἐὰν ὁ πόλος κατφεκίτο, καὶ ἂν τὰ πέραν κατελαμβάνοντο ὑπὸ πολυαριθμῶν χωρίων ὧν ἕκαστον νὰ εἶχεν ἓν ὠρολόγιον ἡχοῦν τὰς ὥρας ἰσχυρῶς, θὰ ἤκουε τις ἀπὸ τὸν πόλον νὰ σημαί-

νηται μεσημβρία καθ' ὅλας τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας. Πράγματι 24 χωρία εἰς ἀπόστασιν 1 λεύγας ἕκαστον θ' ἀπετέλουν κύκλον ἀκτίνος 4 λευγῶν· ὥστε εἰς πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας καὶ νυκτός θὰ ἤκούετο γύρω νὰ σημαίνεται μεσημβρία εἰς τι μέρος. Ἄν ἀνεγείρετο εἰς πύργος ἐν τῇ θέσει τοῦ πόλου, ὁ ἰστάμενος ἔμπροσθεν τοῦ ἐξώστου αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ τῶν Παρισίων θὰ ἀκούῃ νὰ σημαίνεται μεσημβρία καθ' ὅλας τὰς ἐπακολουθούσας ὥρας ἐν ἑκάστῳ τῶν 24 χωρίων, τῶν ἀπεχόντων ἀλλήλων μίαν λεύγαν ἕκαστον, ἀπὸ 15 μέχρι 15 μοιρῶν τοῦ μεσημβρινοῦ. Εἶναι βέβαιον ὅτι διὰ ν' ἀκούσῃ τις ἀπὸ ἀποστάσεως 4 λευγῶν ἀπαιτεῖται οὗς προσεκτικὸν διότι ὁ ἄνεμος μεταβάλλει τὴν ἔντασιν τοῦ ἡχοῦ ἐν τῇ πράξει.

Πιθανὸν ἂν ἡ χώρα τοῦ πόλου ἐγίνετο κατοικήσιμος ποτε, οἱ ἐν αὐτῇ κάτοικοι θὰ ἤναγκάζοντο ἄλλως ἢ ἡμεῖς νὰ διαιρέσωσι τὸν χρόνον. Πράγματι δὲν θὰ εἶχον ὡς ἡμεῖς ἡμέραν καὶ νύκτα εἰς 24 ὥρας, ἀλλὰ μίαν μακρὰν ἡμέραν διαρκείας περίπου 7 μηνῶν καὶ μίαν μακρὰν νύκτα 5 περίπου μηνῶν. Λοιπὸν δὲν ὑφίσταται οὐδεμία ἀνάγκη ἀπόλυτος ν' ἀναπαύηται τις 8 ὥρας ἐπὶ 24, ὡς πράττομεν ἡμεῖς γενικῶς. Δύναται τις νὰ κοιμᾶται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον συχνότερα ἢ μίαν φορὰν εἰς τὰς 24 ὥρας. Καὶ τώρα εἰς τὰς θερμὰς χώρας ἀναπαύονται καὶ τὸ ἀπόγευμα, καὶ οὕτω χωρίζεται ἡ ἡμέρα τῶν 24 ὥρων εἰς 4 μέρη καὶ οὐχὶ εἰς 2 ὡς εἰς τὰ θόρυβα κλίματα, 2 μέρη ἀναπαύσεως καὶ δύο ἐργηγόρσεως. Οὐδὲν εὐκολώτερον ἢ ν' ἀφήσῃ τις τινα ἐλεύθερον ἐν τῷ πόλῳ νὰ κοιμᾶται ὡς οὗτος κρίνει εὐλογον· ἄλλος δύναται νὰ κοιμᾶται ἅπαξ ἢ δις εἰς 24 ὥρας· ἕτερος δύναται ν' ἀφιερῶνῃ εἰς τὸν ὕπνον μικρὸν διάστημα εἰς 36 ὥρας ἢ 48 ὥρας. Ἄν ἐν τῷ πόλῳ διαιροῦσι τὸν χρόνον εἰς 24 ὥρας τοῦτο ἐπιβάλλεται πρὸς ἐξομοίωσιν πρὸς τὰς λοιπὰς χώρας τοῦ κόσμου, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὑπὸ τῶν ἀστρονομικῶν ὅρων οἵτινες δὲν εἶναι ὅλως διόλου ὅμοιοι ἐν τῷ πόλῳ ἢ παρ' ἡμῖν. Ὁ δρόμος τοῦ ἡλίου μᾶς ἀναγκάζει νὰ παραδεχθῶμεν τὰς ἡμέρας, εἰς 24 ὥρας ἐν ᾧ οὗτος δὲν θὰ ἐμποδίζῃ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ πόλου νὰ διαιρέσωσι τὸ ἔτος εἰς δύο μέρη εἰς ἓν σκοτεινὸν καὶ εἰς ἓν φωτεινόν καὶ νὰ παράσχῃ πᾶσαν ἐλευθερίαν ἐπὶ τῆς τεχνικῆς διαρκείας τῆς ἡμέρας, τῆς λαμ-